

I TROLDKVINDENS VÆRKSTED

EN LILLE BOG OM KERSTIN EKMAN OG SKRIVEKUNSTEN

AF BIRGITTE ANDERSEN

AALBORG UNIVERSITETSFORLAG

I troldkvindens værksted

Af Birgitte Andersen

1. udgave

© Forfatteren og Aalborg Universitetsforlag, 2016

Omslag og grafisk tilrettelæggelse: Connie Thejll Jakobsen

Portrætfoto af Kerstin Ekman på bogens forside: Fotograf Elis Hoffman

ISBN: 978-87-7112-583-2

Trykt hos Toptryk Grafisk ApS, 2016

Bogen er udgivet med støtte fra Konsul George Jorck og Hustru Emma Jorck's Fond og Statens Kunstfond

Udgivet af:

Aalborg Universitetsforlag

Skjernvej 4A, 2. sal

9220 Aalborg Ø

T 99407140

aauf@forlag.aau.dk

forlag.aau.dk

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af eller kopiering fra denne bog eller dele heraf er kun tilladt i overensstemmelse med overenskomst mellem Undervisningsministeriet og Copy-Dan. Enhver anden udnyttelse er uden forlagets skriftlige samtykke forbudt ifølge gældende dansk lov om ophavsret. Undtaget herfra er korte uddrag til brug i anmeldelser.

Indhold

Indledning	5
Kort biografi	7
Barndom	7
Krise og opbrud	8
Forfatter på fuldtid	9
Ekmans værker i lyset af Bakhtin	13
Polyfoni – at fortælle med mange stemmer	13
Intertekstualitet – at bruge andres tekster	17
Karnevalisering – om latter og grotesk realisme	17
At fortælle med mange stemmer	21
Katrineholmsuiten	21
<i>Hekseringene</i>	21
<i>Springkilden</i>	23
<i>Englehuset</i>	26
<i>En by af lys</i>	29
Huset	29
Fortællingerne	32
Katten	34
Inspiration fra Jung	36
Stemmerne i <i>Katrineholmsuiten</i>	42
Ulveskindstrilogien	49
<i>Guds barmhjertighed</i>	49
<i>Rørte vande</i>	55
<i>Skrabelodder</i>	56
Polyfoni og kunstknep	60
At bruge andres tekster	65
<i>Katrineholmsuiten</i>	65
<i>Røverne i Skuleskoven</i> og Lagerlöf	66
Hovedpersonen Skord	69
Barndom ved Härnösand og Skuleskoven	69
Ungdom i Uppsala	73
Manddomsproblemer i Tyskland og Finland	75
Mismod og aldring i Jämtland	77
Kærlighed og alderdom ved Skuleskoven	79

Stemmerne i <i>Røverne i Skuleskoven</i>	83
Intertekstualitetens funktion	85
<i>Gør mig levende igen</i> og Johnsons værker	86
De mange lag i <i>Gør mig levende igen</i>	90
Intertekstuelle personer i <i>Gør mig levende igen</i>	94
Kajan	94
Oda	95
Sigge og hendes drøm	95
Ulla og hendes drøm	97
Blenda og hendes drøm	99
Sylvia og Ruth og barmhjertigheden	100
Stemmerne i <i>Gør mig levende igen</i>	100
Intertekstualitetens funktion	104
<i>Mordets praksis</i> og Söderberg	106
Prologen	107
Den ideale læser	107
Menneskets egenkraft	109
Kat og mus	110
Herre over liv og død	111
Dialog med <i>Doktor Glas</i>	112
Om latter og karneval	117
<i>Grand Final i gøglerbranchen</i>	117
Rammehistorien	117
Babbas manuskript	119
Kropssprog og grotesk realisme	124
Intertekstualitet og metafiktion	126
Autobiografi eller autofiktion	128
Afslutning	131
Notehenvisninger	135
Litteraturliste	140
Værker af Ekman	140
Interviews med Ekman	140
Anden litteratur	141

Indledning

Denne bog er en fortælling om den svenske forfatter Kerstin Ekman og hendes litterære arbejde. Hensigten med bogen er ikke at analysere indholdet i Ekmans bøger, det har teologen Doris Ottesen gjort glimrende i sit værk *Barmhjertighed* (2009), men derimod at se nærmere på hendes arbejdsmetoder og kigge ind i hendes værksted. Bogen foregiver ikke at lave en tilbundsående analyse af metoderne bag forfatterskabet, men forsøger i småbidder at give indblik i forfatterens arbejdsmetoder ud fra litteratur- og sprogteorier hentet fra den russiske filosof, litteratur- og sprogteoretiker Mikhail Bakhtin (1895-1975) og hans teorier om, at en roman er opbygget af mange andre ord og stemmer end forfatterens.

At læse Ekman er som at høre historier fortalt med mange forskellige stemmer. Hun kan sætte lyd til en hel by og gøre den levende, så man som læser føler, at man er til stede i fortællingen og kender personerne og deres særegenheder, og byen selv træder frem som en række billeder. Ekman lader også andre forfattere træde i dialog med sine egne værker, ligesom gamle myter og Biblen inddrages og bliver stemmer for folketroen og kristendommen. Hun er levende optaget af psykologi og går gerne i dialog med flere af de toneangivende indenfor psykologi, bl.a. den schweiziske psykiater Carl Gustav Jung (1875–1961). Hans analytiske psykologi går som en understrøm i flere af hendes værker.

Hensigten med denne bog er at undersøge stemmerne i Ekmans værker, og i den forbindelse anvendes Bakhtins teorier om polyfoni, intertekstualitet og karnevalisering i den groteske realisme. Bogen er opbygget i fem kapitler. I første kapitel ridses kort forfatterens biografi op. Da hendes eget liv er en af ingredienserne i den store gryde af inspiration, hun som en anden troldkvinde rører rundt i, er det vigtigt for læseren at kende hendes liv i hovedtræk og fornemme, hvordan hun kunstnerisk gør brug af det. Herefter følger et kapitel, der kort indfører i Bakhtins teorier om polyfoni, intertekstualitet og karneval. Endelig er der tre kapitler med læsninger af Ekmans værker set i lyset af disse tre begreber.

Bogen henvender sig til alle, der er interesseret i Kerstin Ekmans forfatterskab og kan forhåbentlig give lyst til nye læsninger. Men den henvender sig også til dem, der bare er interesseret i skrivekunsten. Hvad sker der i en forfatters laboratorium, og kan vi lære af andres arbejdsmetoder? Ekman er en alsidig forfatter og derfor en god læremester.